

All About Young Children

Information for Families on Children's Early Development

THÔNG TIN CHO CÁC GIA ĐÌNH VỀ SỰ PHÁT TRIỂN BAN ĐẦU CỦA TRẺ

8 Tháng Đến 18 Tháng

SỰ PHÁT TRIỂN NGÔN NGỮ VÀ ĐỌC VIẾT

Trẻ học ngôn ngữ như thế nào?

Tổng quan về Ngôn ngữ và Khả năng đọc viết

Trẻ em sinh ra đã sẵn sàng để giao tiếp và học ngôn ngữ. Lắng nghe ngôn ngữ được sử dụng trong gia đình, trẻ em sớm bắt đầu phân biệt được những âm thanh quen thuộc và xây dựng vốn từ vựng gồm những từ mà trẻ hiểu được, ngay cả trước khi trẻ biết nói. Khả năng hiểu ngôn ngữ của trẻ được gọi là “ngôn ngữ tiếp thu.”

Ban đầu, trẻ nhỏ giao tiếp thông qua việc tạo ra âm thanh, ví dụ như khóc, và thông qua cử chỉ. Khi đến tuổi chập chững biết đi, trẻ bắt đầu sử dụng một vài từ quen thuộc, và đến khoảng 4 đến 5 tuổi, trẻ có vốn từ vựng phong phú và tuân thủ các quy tắc ngữ pháp khi sử dụng ngôn ngữ để giao tiếp. Khả năng trẻ sử dụng ngôn ngữ để nói ra suy nghĩ, ý tưởng và cảm xúc được gọi là “ngôn ngữ biểu đạt.”

Khi trẻ em học ngôn ngữ nói, chúng cũng học ngôn ngữ viết, thông qua những cuốn sách, biển hiệu, và ghi chú. Trước khi biết đọc, trẻ em học được rằng chữ in tương ứng với các từ và trước khi biết viết, trẻ em học cách vẽ các dấu hiệu và tranh. Khi lên 5 tuổi, trẻ hiểu rằng các chữ cái ghép lại thành từ và các từ có thể ghép thành những câu chuyện mà trẻ sẽ học đọc. Nhiều trẻ 5 tuổi còn có thể đọc và viết tên của mình.

Giới thiệu

Con quý vị học ngôn ngữ như thế nào?

- Trong năm thứ hai sau khi chào đời, các trẻ hiểu được nhiều từ và chúng đang phát triển khả năng nói ngày càng nhiều từ.
- Thường, khi các trẻ đang học nói, chỉ các thành viên gia đình của chúng mới có thể hiểu chúng. Khả năng phát âm rõ ràng các từ của các trẻ vẫn đang phát triển và chúng vẫn đang học các quy tắc truyền đạt, vì vậy các trẻ có thể có những cách nói của riêng mình các từ hay từ ngữ nào đó, nghĩa là, “ó con” thay vì chó con. “On ém nó” là con ném nó.
- Các gia đình hỗ trợ việc phát triển ngôn ngữ của các con mình một cách tự nhiên, bằng cách trả lời chúng trong khi nói chuyện bằng cách sử dụng hình thức chính xác (nghĩa là, khi trẻ nói, “ó con”, cha/mẹ trả lời là, “Đó là một con chó lớn chứ!”) Điều thú vị là, chẳng ích lợi gì cho việc học ngôn ngữ của trẻ khi người lớn bảo rằng các từ của chúng sai hay bảo chúng lặp đi lặp lại cho đến khi đúng mới thôi. Các trẻ có động cơ tự nhiên sao chép ngôn ngữ của quý vị và sẽ học được cách nói chính xác dần dần theo thời gian từ các cuộc đàm thoại thường xuyên với quý vị.
- Ở độ tuổi này, các trẻ thường sử dụng một từ để chỉ một số đồ vật tương tự nhau. Ví dụ: chúng có thể gọi mèo, chó, dê và cừu là “mèo con”. Chúng nhận biết rằng chúng hoàn toàn giống nhau vì đều có lông và bốn chân, nhưng vẫn chưa biết rằng các con thú đều mang những tên gọi khác nhau.
- Các cuộc đàm thoại với trẻ 18 tháng tuổi có thể giống như:
 - Trẻ: Chó con?
 - Cha/mẹ: Hôm qua, có một con chó con ở công viên.
 - Trẻ: Đi công viên mẹ?
 - Cha/mẹ: Lát nữa mình đi công viên nếu con muốn. Chúng ta cần mặc đồ trước. Con có nghĩ là con chó vẫn còn ở đó không?
- Nhiều điều mà quý vị đã làm với con quý vị sẽ giúp trẻ học nói. Các thành viên gia đình nói chuyện về những gì đang xảy ra tức thì với trẻ một cách tự nhiên. Việc này giúp các trẻ liên kết các từ với các đồ vật và trải nghiệm mà chúng đang có.

Quá Trình Phát Triển Song Ngữ

Các trẻ thuộc các gia đình dùng song ngữ hay không dùng tiếng Anh học ngôn ngữ như thế nào?

- Các trẻ nhỏ rất khéo léo trong việc học ngôn ngữ và có khả năng học hai hay nhiều ngôn ngữ thậm chí trước khi chúng bắt đầu đi học.
- Các gia đình nói một ngôn ngữ ở nhà không phải là tiếng Anh có thể sử dụng tiếng mẹ đẻ của mình làm ngôn ngữ chính với các trẻ. Việc học tiếng mẹ đẻ giúp các trẻ cảm thấy kết nối với gia đình và văn hóa của mình. Chúng có thể học tiếng Anh đồng thời nếu gia đình dùng song ngữ hoặc chúng có thể học tiếng Anh khi bắt đầu đi nhà trẻ hay đi học.
- Các gia đình hỗ trợ việc học ngôn ngữ bằng cách nói chuyện, đọc sách và hát cho các con mình bằng tiếng mẹ đẻ. Bằng cách này các trẻ học được nhiều kỹ năng ngôn ngữ sẽ giúp cho trẻ khi bắt đầu học tiếng Anh.
- Kiểm tra thư viện sách bằng tiếng mẹ đẻ ở địa phương của quý vị.
- Các trẻ có cơ hội nói song ngữ ở độ tuổi đầu đời này sẽ hưởng lợi từ việc sử dụng hai ngôn ngữ trong suốt cuộc đời mình.

Ngôn Ngữ Tiếp Thu

Con quý vị hiểu được gì?

“Ngôn ngữ tiếp thu” ám chỉ tất cả những từ mà các trẻ nghe và hiểu, thậm chí là trước khi chúng có thể tự nói được các từ đó. Các trẻ hiểu được nhiều từ hơn so với số từ có thể nói được.

- Lắng nghe những gì quý vị nói với các trẻ là giúp chúng học được các từ.
- Các trẻ lắng nghe những từ được nói ra trực tiếp với chúng cũng như các cuộc đàm thoại đang xảy ra chung quanh mình.
- Chúng cũng chú ý đến âm điệu của ngôn ngữ và ở tuổi này bắt đầu hiểu ý nghĩa của âm điệu cũng như các từ. Ví dụ: các trẻ có thể chú ý khi giọng nói của quý vị hào hứng, triu mến, thất vọng hoặc sợ hãi và cuối cùng sẽ học được cách sử dụng âm điệu trong các cuộc đàm thoại của riêng mình.
- Các trẻ nhỏ mới biết đi có thể hiểu được những yêu cầu đơn giản, đặc biệt là cả khi người lớn dùng cử chỉ điệu bộ. Ví dụ: người lớn đưa tay ra và nói, “con làm ơn đưa giày của con cho cha nào”.
- Nhiều điều mà quý vị đã làm với con quý vị sẽ giúp trẻ học nói. Các thành viên gia đình nói chuyện về những gì đang xảy ra tức thì với trẻ một cách tự nhiên, những gì đã xảy ra trong quá khứ và các sự việc sẽ sớm xảy ra cho các trẻ. Việc này giúp các trẻ liên kết các từ với các đồ vật và trải nghiệm mà chúng đang có.

Ngôn Ngữ Diễn Đạt

Truyền đạt: Nói và đọc

“Ngôn ngữ diễn đạt” bao gồm tất cả các âm thanh và lời nói mà trẻ tạo ra.

- Các trẻ nhỏ mới biết đi sử dụng các từ đầu tiên, tiếng khóc, âm thanh và cử chỉ để truyền đạt cảm giác, nhu cầu và ý tưởng của mình.
- Cử chỉ bao gồm những thứ như vẫy tay, chỉ chỗ, vươn người tới, và xô đẩy.
- Trẻ nhỏ mới biết đi có thể pha trộn các âm thanh và từ với nhau khi bắt đầu nói chuyện.
- Khi bắt đầu nói, đôi khi các trẻ chỉ nói một phần của từ, như âm đầu và âm cuối của từ, hay chúng có thể phát ra các âm thanh như nhịp điệu của từ.
- Chúng thường sử dụng một từ để diễn đạt cả một ý tưởng. Ví dụ: “lên” có nghĩa là “ẵm con lên”. “Ú-ò-a” có nghĩa là có gì đó tràn ngập, rơi hay bể vỡ. “Mẹ” có thể có nghĩa là “Mẹ đâu?”
- Các trẻ nhỏ mới biết đi nhỏ lặp đi lặp lại các từ mà chúng ta nói với trẻ, nhất là từ sau cùng vừa được nói ra.
- Thậm chí khi các trẻ không nói được chính xác khi mới bắt đầu nói, chúng vẫn thực hành cho đến khi các từ phát ra giống như các từ của quý vị.
- Các trẻ nhỏ mới biết đi quan tâm đến sách. Chúng thích thú với việc dành thời gian cùng với quý vị xem và đọc sách. Chúng quan sát quý vị khi đọc và dõi theo các hình ảnh bằng mắt của mình, chỉ các hình ảnh, giở các trang sách và gọi tên một số đồ vật trong sách.

Đây là một số gợi ý để hỗ trợ quá trình phát triển ngôn ngữ và sự quan tâm đến việc đọc sách của con quý vị:

- Nói cho con quý vị biết quý vị sắp làm gì:

Con quý vị có nhiều khả năng học ngôn ngữ hơn khi nó liên quan đến điều gì mà trẻ đang trải nghiệm

- “Mẹ sẽ lấy áo khoác cho con để chúng ta có thể đi ra ngoài nhé”.
 - “Đây là áo của con. Con có muốn mẹ giúp con mặc áo không?”
 - “Mẹ sẽ làm bánh bắp nhân thịt cho con ăn trưa nhé”.
- Khi con quý vị tỏ ra quan tâm đến điều gì, hãy cung cấp từ để mô tả những gì mà trẻ quan tâm: Con quý vị quan tâm nhiều hơn đến các từ mô tả sự quan tâm của trẻ.
 - “Con vừa nhìn lên trời. Con có nghe thấy tiếng máy bay không?”
 - “Mẹ xem viên đá con đã tìm thấy. Nó trơn tru lắm.”
 - “Con đã đào cát lâu rồi. Đó là cái một cái lỗ to.”
- Nói về những gì con quý vị đang làm. Điều này giống việc “chỉ và nói”. Đồng thời khi con quý vị đang trải nghiệm điều gì, trẻ cũng đang học các từ để nói về điều đó.
 - “Con đã chạy xuống đồi có nhanh quá!”
 - “Con đã đổ cát đầy xe rác của con rồi. Con sẽ đổ cát ở đâu?”
 - “Con đã mang ba lô của con suốt con đường từ xe hơi đến căn hộ đấy!”
- Nói về những gì quý vị đang làm: Điều này giống việc “chỉ và nói”. Đồng thời khi con quý vị đang trải nghiệm điều gì, trẻ cũng đang học các từ để nói về điều đó.
 - “Mẹ đang kiểm tra đôi giày của mẹ đây”.
 - “Mẹ đang dọn thức ăn của con ra bàn đây. Con có thể đẩy ghế của con ra được không?”
 - “Mẹ đang kiểm tra xem con có cần thay tã không”.
- Sử dụng nhiều từ mô tả. Đây là cách mà trẻ xây dựng từ vựng
 - “Mẹ sẽ giúp con tìm cái áo con ưa thích—cái áo tay dài, có mũ trùm đầu và túi để con đút tay vào phía trước đó”.
 - “Đây là món đậu rần của con. Mẹ đã đánh nhuyễn và chiên thật ngon lành cho con đây”.
- Nói về chuyện tương lai gần: Điều này đem lại cho các trẻ cơ hội tạo lập một hình ảnh trí tuệ về những gì sắp xảy ra trước khi nó xảy ra.
 - “Sắp đến lúc con đánh răng, mặc đồ ngủ của con, đọc truyện và đi ngủ rồi đấy”.
 - “Chúng ta hãy lấy xẻng và bình tưới để ra ngoài làm vườn nào”.
 - “Sau khi mặc quần áo xong, mẹ con mình sẽ đọc sách nhé”.
- Nói về chuyện vừa xảy ra. Điều này đem lại cho các trẻ cơ hội phát triển một hình ảnh trí tuệ—một ký ức về những gì đã xảy ra.
 - “Hôm nay chúng ta vừa hát vừa vỗ tay trong xe hơi đấy”.
 - “Hôm nay con và bạn con đã vẽ hình bằng phấn trên vỉa hè”.
 - “Mình đã chào mẹ. Mẹ đi làm rồi”.
- Cung cấp sách cho con quý vị.

Nếu quý vị đem đến các quyển sách cho con quý vị, trẻ biết được rằng quý vị yêu quý các quyển sách và đọc sách và trẻ cũng sẽ biết yêu quý các quyển sách này.

- Việc để sách ở khắp nơi cho trẻ sẽ giúp trẻ có sách vào những thời gian khác nhau trong ngày.

- Dùng các quyển sách bìa cứng nhỏ cho các con nhỏ của quý vị cho phép chúng tham gia giờ các trang sách dễ dàng hơn, nhưng trẻ cũng bắt đầu thích thú với các câu truyện dài ở các sách giấy mềm.
- Đọc sách cho con quý vị nghe. Đây là trải nghiệm “đọc sách” đầu tiên của con quý vị và là bước đầu để trẻ hiểu rằng sách có các câu truyện, từ và thông tin cho trẻ.
 - Đọc chậm để con quý vị có cơ hội nghe các từ của quý vị và xem hình ảnh và giúp giờ các trang sách.
 - Thường các trẻ nhỏ thích đọc đi đọc lại các quyển sách đã đọc.
Điều này giúp trẻ biết được câu truyện để có thể dự đoán những gì sắp xảy ra.
 - Trải nghiệm đầu đời này về các quyển sách có thể khởi đầu cho việc yêu thích đọc sách cho các con của chúng ta.
- Quý vị có thể làm các quyển sách đơn giản cho con mình bằng các ảnh chụp người và đồ vật mà trẻ yêu thích. Các quyển sách tự làm này giúp trẻ thấy rằng sách có thể tượng trưng cho những điều trẻ biết.
 - Quý vị có thể dán các ảnh chụp lên giấy, viết các từ cho câu chuyện của mình rồi bấm, cột hay dán bằng băng keo các trang với nhau.
 - Các câu chuyện không được dài dòng. Chỉ chừng vài trang. “James thích đi xe hầy. Trẻ chạy ngang qua chỗ gấu con và đập cho gấu một cái. Khi chạy xe xong, trẻ đi vào nhà ăn trưa”.
- Nói về các hình ảnh và sách với con quý vị. Học hỏi về các hình ảnh tượng trưng cho đồ vật là bước đầu để biết rằng chữ cũng có thể tượng trưng cho đồ vật.
 - “Mẹ thấy các ngôi sao trên trời. Con có thấy các ngôi sao không?”
 - “Con thấy nhiều cá. Con thấy gì nào? (Khi con quý vị chỉ, quý vị có thể có thể gọi tên những gì trẻ chú ý).”
 - “Đây là ảnh của bà của con và dì của con”.